

Sygn. akt VIII Gz 418/17

POSTANOWIENIE

Dnia 23 listopada 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Patrycja Baranowska

Sędziowie: SO Anna Górnik

SR del. Rafał Lila (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2017 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Ł. K.

przeciwko (...) na Z. w S. oraz (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanej (...) na Z. w S. na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie w przedmiocie kosztów procesu zawarte w punkcie 4 sentencji wyroku z 12 czerwca 2017 r. wydanego w sprawie o sygn. akt X GC 2073/16,

postanawia:

1. zmienia zaskarżone postanowienie w ten sposób, że zasądza od powoda Ł. K. na rzecz pozwanej (...) na Z. w S. kwotę 4.800 zł (czterech tysięcy ośmiuset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu,
2. zasądzić od powoda Ł. K. na rzecz pozwanej (...) na Z. w S. kwotę 273 zł (dwustu siedemdziesięciu trzech złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

SSO Anna Górnik SSO Patrycja Baranowska SSR del. Rafał Lila

Sygn. akt VIII Gz 418/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 czerwca 2017 r. Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie w punkcie 1 zasądził od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na rzecz powoda Ł. K. kwotę 40.590 zł z odsetkami ustawowymi od 22 września 2015 r. do dnia zapłaty, w punkcie 2 oddalił powództwo w stosunku do pozwanej (...) na Z. w S., w punkcie 3 zasądził od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na rzecz powoda koszty procesu w kwocie 6.830 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego i w punkcie 4 odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu należnymi pozwanej (...) na Z. w S..

Uzasadniając rozstrzygnięcie zawarte w pkt 4 Sąd Rejonowy podniósł, że zastosowanie art. 102 k.p.c., będące suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu, podyktowane być musi szczególnie uzasadnionym wypadkiem. Odnosząc tą regulację do okoliczności sprawy wskazał, że prace polegające na montażu ekranów akustycznych zostały wykonane, a co za tym idzie powód poniósł określone koszty. Jednocześnie pozwana (...) spółka z ograniczoną

odpowiedzialnością w S. znajduje się w trudnej sytuacji finansowej i zrekompensowanie stronie powodowej przedmiotowych kosztów jest mało realne, a zatem najprawdopodobniej koszty te powód będzie musiał ponieść sam. W tej sytuacji Sąd Rejonowy uznał, że dodatkowe obciążenie powoda kosztami procesu wobec pozwanej (...) na Z. w S. byłoby sprzeczne z zasadami słuszności.

Zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego zawarte w punkcie 4 wyroku wywiodła pozwana (...) na Z. w S.. Zaskarżonemu rozstrzygnięciu zarzuciła:

1. naruszenie przepisu art. 98 k.p.c. przez:

- jego niezastosowanie pomimo, że przepis ten stanowi zasadę przy rozstrzyganiu o kosztach procesu, a odstępstwo od jego zastosowania może mieć miejsce jedynie w przypadkach wyjątkowych, które w niniejszej sprawie nie wystąpiły i Sąd I instancji nie wykazał, aby wystąpiły;

- jego niezastosowanie i przerzucenie na stronę pozwaną obowiązku poniesienia kosztów postępowania pomimo, że wygrała ona proces ze względu na sytuację finansową nie powoda, ale pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością;

2. naruszenie przepisu art. 102 k.p.c. przez jego zastosowanie w sytuacji braku podstaw prawnych zarówno w postaci trudnej sytuacji finansowej powoda, jak i niewystępowania zasad słuszności przemawiających za odstąpieniem od obciążania powoda kosztami procesu oraz w sytuacji braku wyjaśnienia w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, jakie przesłanki świadczą o konieczności zastosowania tego przepisu;

3. naruszenie przepisu art. 233 k.p.c. przez dokonanie wybiórczej oceny przesłanek do zastosowania art. 102 k.p.c., brak uwzględnienia sytuacji finansowej powoda oraz brak wskazania przyczyn, dla których Sąd Rejonowy uznał, że obciążenie powoda kosztami procesu jest sprzeczne z zasadami słuszności.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i zasądzenie od powoda na swoją rzecz kwoty 4.800 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego oraz kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Zażalenie zasługiwało na uwzględnienie i doprowadziło do zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Rejonowy trafnie przedstawił instytucję przewidzianego w art. 102 k.p.c. odstąpienia od obciążania kosztami procesu stroną przegrywającej spór, w szczególności konieczność starannego i wyczerpującego rozważenia i omówienia przesłanek wymaganych do uznania, że zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek umożliwiający zastosowanie przedmiotowego wyjątku od ogólnej zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Jednakże w ocenie Sądu Okręgowego w uzasadnieniu postanowienia zawartego w punkcie 4 wyroku z 12 czerwca 2017 r. Sąd I instancji nie wykazał, aby tego rodzaju szczególnie uzasadniony wypadek zachodził. Nie zostały bowiem wskazane okoliczności, które wyczerpywałyby dyspozycję omawianej regulacji.

Treść art. 102 k.p.c. urzeczywistnia zasadę słuszności i stanowi wyłom w zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu. Przepis ten nie konkretyzuje pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”, toteż ich kwalifikacja należy do sądu, który uwzględniając całokształt okoliczności konkretnej sprawy musi kierować się własnym poczuciem sprawiedliwości. Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji omawianego przepisu według doktryny zaliczyć można nie tylko te związane z samym przebiegiem postępowania, lecz także dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. W orzecznictwie podnosi się, że zastosowanie art. 102 k.p.c. musi się odbywać z bardzo dużą ostrożnością. Zakwalifikowanie konkretnego przypadku, jako "szczególnie uzasadnionego" wymaga rozważenia całokształtu okoliczności sprawy, łączących się z charakterem żądania poddanego pod osąd, przy uwzględnieniu zasad współżycia społecznego. Kwestia zastosowania art. 102 k.p.c. pozostawiona jest orzekającemu sądowi z odwołaniem się do jego kompetencji, bezstronności, doświadczenia i poczucia sprawiedliwości. Ocena w tym zakresie ma charakter dyskrecjonalny, oparty na swobodnym uznaniu,

kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności i może być podważona przez sąd wyższej instancji w zasadzie jedynie wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 22 marca 2017 r., III AUa 1880/16 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 14 grudnia 2016 r., I ACa 770/16).

Nie oznacza to jednak pełnej dowolności sądu orzekającego w decydowaniu, czy dane okoliczności stanowią szczególnie uzasadniony wypadek, przy jedynym zastrzeżeniu, że tylko rażąca niesprawiedliwość mogłaby stanowić o błędnym zastosowaniu art. 102 k.p.c. Jak bowiem wyżej wspomniano przy rozważaniu możliwości odstąpienia od obciążania kosztami strony przegrywającej, sąd odwołać się musi do kompetencji, bezstronności, doświadczenia i poczucia sprawiedliwości, a w szczególności stosownie i w sposób przekonywujący uargumentować swoją decyzję identyfikując zdarzenia wyczerpujące przesłanki zastosowania omawianej regulacji. W niniejszej zaś sprawie Sąd Rejonowy nie zdołał wskazać na takie wyjątkowe okoliczności sprawy, które mimo niezasadności powództwa skierowanego wobec (...) na Z. w S. stanowiłyby podstawę do odstąpienia od obciążenia Ł. K. kosztami procesu należnymi tej pozwanej. Nie mogą za takie zostać uznane wykonane prace przy montażu ekranów akustycznych, jak i również okoliczności dotyczące podmiotu trzeciego, tj. pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W tym zakresie za zbyt daleko idącą uznać należy argumentację Sądu Rejonowego odnośnie wątpliwości co do konieczności samodzielnego poniesienia kosztów sądowych przez powoda z uwagi na trudną sytuację finansową tej pozwanej. Nawet bowiem zła sytuacja finansowa powoda (przegrywającego proces w omawianym zakresie) nie wyczerpuje sama w sobie przesłanek zastosowania art. 102 k.p.c., a tym bardziej budzi zasadniczą wątpliwość uznanie za istotną okoliczność sytuację finansową pozwanej spółki (...).

W kontekście powyższych rozważań, stwierdzić należy, że w niniejszej sprawie nie sposób przyjąć, że odstąpienie od obciążania powoda kosztami postępowania należnymi pozwanej (...) na Z. w S. podyktowane było wyjątkowymi, szczególnymi okolicznościami. Pozwana nie zawierała umowy z powodem, zaś w toku procesu nie wykazano, aby miała jakąkolwiek wiedzę o tym kontrahencie spółki (...). W tej sytuacji zgodzić należy się ze skarżącą, że niezastosowanie art. 98 § 1 k.p.c. jawi się jako nieuzasadnione i prowadzi do jej pokrzywdzenia, zaś samo przekonanie Sądu Rejonowego o słuszności rozstrzygnięcia nie może stanowić podstawy do zastosowania art. 102 k.p.c. bez stosownego poparcia takiego stanowiska okolicznościami danej sprawy.

W związku z brakiem podstaw do zastosowania przepisu art. 102 k.p.c. należało, w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu należnych (...) na Z. w S., przyjąć regułę ogólną wyrażoną w przepisie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Pozwana wygrała spór i dlatego należy jej się zwrot tych kosztów. Składało się na nie wynagrodzenie pełnomocnika procesowego ustalone stosownie do przepisu § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia pozwu.

W związku z powyższym, na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 386 § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania zażaleniowego rozstrzygnięto na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Wobec tego, że skarżący utrzymał się ze swoim stanowiskiem należy mu się zwrot opłaty od zażalenia oraz wynagrodzenie pełnomocnika procesowego. Wynagrodzenie ustalono na podstawie obowiązującego w dacie wniesienia zażalenia przepisu § 10 ust. 2 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. (Dz.U. 2015 r. poz. 1804) w sprawie opłat za czynności radców prawnych, a należna opłata od zażalenia wyniosła 48 złotych.

SSO Anna Górnik SSO Patrycja Baranowska SSR del. Rafał Lila

Sygn. akt VIII Gz 418//17

ZARZĄDZENIA:

1. (...)
2. (...)

- (...)

- (...)

3. (...)(...)(...)

S., (...)

SSR del. Rafał Lila